

Τάσος Ανθουλιάς

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΗΝΟΥ

Από τους αρχαίους χρόνους
ως το 2020 μ.Χ.

Η Τήνος είναι το τρίτο σε μέγεθος
νησί των Κυκλάδων.
Η Τήνος είναι διάσημη για την εκκλησία
της Παναγίας της Ευαγγελίστριας.

ΧΕΛΙΔΟΝΙ 2025

Πρώτοι κάτοικοι του νησιού ήταν μάλλον οι Φοίνικες. Αργότερα εγκαταστάθηκαν Ίωνες. Κέντρο του νησιού ήταν η περιοχή του βουνού Εξωμβούργου.

Η Τήνος το 650 π.Χ. πέρασε στη κηδεμονία των Αθηναίων. Την εποχή του τυράννου των Αθηνών Πεισίστρατου απέκτησε το «Πεισιστράτειο υδραγωγείο» με το οποίο προμηθευόταν νερό η πόλη της Τήνου μέχρι το 1934 μ.Χ.

Το 480 π.Χ. υποτάχθηκε στους Πέρσες. Στη ναυμαχία της Σαλαμίνας μία τηνιακή τριήρης, με κυβερνήτη τον Παναίτιο, κατάφερε να ξεφύγει, πήγε στους Έλληνες και τους έδωσε σημαντικές πληροφορίες για τον Περσικό στόλο. Γι' αυτή τους την πράξη οι Τήνιοι συμπεριλήφθησαν στον Δελφικό τρίποδα.

Η τριήρης του Παναιτίου είναι σήμερα το έμβλημα του Δήμου Τήνου.

Κατά τον 3ο αιώνα π.Χ. που η Τήνος πέρασε στο Βασίλειο των Μακεδόνων, το ιερό του Ποσειδώνα και της Αμφιτρίτης ανακαινίστηκε και παρείχε ασυλία. Στη φωτογραφία τα ερείπια του ιερού. Την εποχή εκείνη η Τήνος αποτελούσε την έδρα τού Κοινού των Νησιωτών (που ανανεώθηκε από τους Ρόδιους) και γνώρισε μεγάλη ακμή.

Αργότερα η Τήνος υποτάχθηκε στη Ρωμαϊκή επαρχία της Ασίας. Χαρακτηριστικό της μεσαιωνικής περιόδου είναι οι πειρατικές επιδρομές, η άνιση κατανομή της γης και οι σκληροί φόροι. Στα χρόνια αυτά η Τήνος παρακμάζει.

Μετά την Δ΄ Σταυροφορία (το 1204) οι Σταυροφόροι ξεκίνησαν την κατάκτηση των νησιών του Αιγαίου. Η Τήνος και η Μύκονος κατακτήθηκαν από τους αδελφούς Ανδρέα και Ιερεμία Γκίζι από τη Βενετία. Το 1390 όταν το τελευταίο μέλος του οικογενειακού κλάδου πέθανε κληροδότησε τόσο την Τήνο όσο και τη Μύκονο στη Βενετία.

Σε αντίθεση με τη γειτονική Μύκονο που έπεσε γρήγορα στους Τούρκους (το 1537), η Τήνος διατηρήθηκε στα χέρια των Βενετών για δύο ακόμη αιώνες παρά τις κατά καιρούς οθωμανικές επιθέσεις.

Το 1715 οι Τούρκοι παρέλαβαν το νησί. Ήταν το τελευταίο νησί του Αιγαίου που παραδόθηκε στους Τούρκους. Εξαιτίας αυτού, τα 100 χρόνια της Τουρκοκρατίας οι Τήνιοι κράτησαν πολλά προνόμια –θρησκευτικά, διοικητικά, οικονομικά– και μπόρεσαν να αναπτύξουν το εμπόριο, τη ναυτιλία και τις βιοτεχνίες. Οι περισσότεροι

κάτοικοι αυτή την περίοδο λόγω και της Ενετοκρατίας ήταν Καθολικοί στο θρήσκευμα.

Το 1770 ως το 1774 η Τήνος περνά στα χέρια των Ρώσων. Την εποχή αυτή κατασκευάστηκε η εκκλησία της Αγίας Αικατερίνης στο χωριό Κάμπος. Το 1774 οι Ρώσοι λεηλάτησαν την πόλη του Εξώμβουργου, τις καθολικές εκκλησίες καθώς και τα μοναστήρια των Ιησουιτών και των Ουρσουλινών.

Το νησί πήρε ενεργό μέρος στην Επανάσταση του 1821 και οι Τήνιοι πρόσφεραν πολλά στον αγώνα για την απελευθέρωση από τους Τούρκους τόσο στην ξηρά όσο και στη θάλασσα. Την περίοδο της Ελληνικής Επανάστασης ο πληθυσμός της Τήνου σημείωσε μεγάλη αύξηση λόγω εγκατάστασης στο νησί Μικρασιατών και νησιωτών προσφύγων από περιοχές που είχαν υποστεί αντίποινα των Τούρκων.

Η εύρεση της εικόνας της Παναγίας στις 30 Ιανουαρίου του 1823 προκαλεί εθνική συγκίνηση και ερμηνεύεται ως ιερό μήνυμα για το δίκαιο του Αγώνα. Ο Ναός της Παναγίας της Τήνου ξεκίνησε να κτίζεται από το 1825 σε σχέδια του αρχιτέκτονα Ευστράτιου Καλονάρη από τη Σμύρνη.

Το «Ελλά» ήταν πολεμικό πλοίο που άνηκε στον στόλο του Ελληνικού Πολεμικού Ναυτικού. Στις 15 Αυγούστου του 1940 το πρωί, λίγο πριν τη λιτάνευση της ιερής εικόνας της Παναγίας της Τήνου, και ενώ στη προκυμαία υπήρχε ήδη πολύς κόσμος, Ιταλικό υποβρύχιο πλησίασε εξαπολύοντας торπίλες κατά του πλοίου ΕΛΛΗ

που ήταν αγκυροβολημένο έξω από τον λιμένα της Τήνου συμμετέχοντας στις εκδηλώσεις του εορτασμού της Κοιμήσεως της Θεοτόκου. Προκάλεσαν έκρηξη στο μηχανοστάσιο και εκτίναξη των δεξαμενών πετρελαίου, με 9 νεκρούς υπαξιωματικούς και ναύτες και 24 τραυματίες.

Στην Τήνο γεννήθηκαν τρεις σημαντικοί Έλληνες καλλιτέχνες. Ο ένας ήταν ο Νικηφόρος Λύτρας (1832 - 1904) που ήταν ένας από τους μεγαλύτερους Έλληνες ζωγράφους και δασκάλους της ζωγραφικής κατά τον 19ο αιώνα. Θεωρείται από τους σημαντικότερους εκπροσώπους της Σχολής του Μονάχου και πρωτοπόρος στη διαμόρφωση της διδασκαλίας των Καλών Τεχνών στην Ελλάδα. Στη φωτογραφία ο πίνακάς του «Κάλαντα» (1872).

Ο δεύτερος ήταν ο Νικόλαος Γύζης (1842 - 1900) που ήταν ένας από τους πιο σημαντικούς Έλληνες ζωγράφους του 19ου αιώνα. Διακρίθηκε σε όλα τα χρόνια των σπουδών του και πήρε τα πρώτα βραβεία στην ξυλογραφία, στη ζωγραφική και στη χαλκογραφία. Στη φωτογραφία ένα από τα έργα του που είναι ο κλασικός πίνακάς του «Το Κρυφό Σχολειό» (1885).

Ο τρίτος ήταν ο Γιαννούλης Χαλεπάς (1851 - 1938) που ήταν ο πιο διακεκριμένος γλύπτης της νεότερης Ελλάδας, με μυθιστορηματική ζωή ανάμεσα στην τρέλα και στον θρίαμβο. Στη φωτογραφία το πιο διάσημο γλυπτό του, η «Κοιμωμένη» για τον τάφο της Σοφίας Αφεντάκη στο Α΄ Νεκροταφείο Αθηνών.